

Stappenplan voorkomen en behandelen obstipatie

Dit stappenplan helpt om obstipatie op tijd te signaleren en gericht te behandelen. Het neemt de zorgvrager als uitgangspunt en focust op leefstijladviezen. Daarmee ondersteunt het stappenplan om de juiste stap op het juiste moment te nemen.

Jouw zorgvrager heeft obstipatieklachten

of

Jouw zorgvrager heeft een risico op obstipatie

Signaleer

Besprek de klachten en/of risico's en vraag naar het ontlastingspatroon:

- bij de start van de zorg
- bij de start en verandering van medicatie
- bij verandering van gezondheidssituatie
- vraag of de zorgvrager veranderingen merkt

Vraag dagelijks naar het ontlastingspatroon bij zorgvragers die moeite hebben met communiceren of zich anders uiten.

Bekijk het ontlastingspatroon van zorgvragers die (een risico op) obstipatie hebben. Betrek zorgvragers hierbij als dat kan.

Actie: Leg klachten en risico's die je signaleert vast in het zorgleefplan.

Risicofactoren

De volgende factoren kunnen het risico op obstipatie vergroten:

- te weinig vezels in de voeding (minder dan 25 gram vezels per dag voor vrouwen en minder dan 30 gram vezels per dag voor mannen)*
- te weinig drinken (minder dan 1,5 tot 2 liter per dag)
- onvoldoende bewegen (minder dan de adviezen uit de Beweegrichtlijnen)
- niet zelfstandig kunnen bewegen
- neurologische of metabole aandoeningen
- sommige syndromen
- bijwerkingen van sommige medicijnen
- gebrek aan privacy of moeilijke toegang tot een toilet
- angst, ongerustheid of depressie

**De vezelmeter van de Maag Lever Darm Stichting laat zien welke producten veel vezels bevatten.*

Beslis samen

- Vertel aan de zorgvrager wat obstipatie is en waardoor het kan ontstaan. Je kunt ook de patiënteninformatie van V&VN delen.
- Overleg met de zorgvrager en naasten wat nodig is om klachten te voorkomen of op te lossen. Dan kan de zorgvrager zelf meebeslissen over de behandeling.

Actie: Leg de afspraken die je maakt vast in het zorgleefplan.

Interventie: geef leefstijladviezen

- Kies samen met de zorgvrager leefstijladviezen die passen bij zijn of haar situatie.
- Betrek de naasten als de zorgvrager dat goed vindt.
- Kijk wat de zorgvrager zelf kan doen of waar hij/zij extra ondersteuning bij nodig heeft. Bijvoorbeeld van een diëtist of een fysiotherapeut.

Actie: Blijf de klachten en/of het verloop van de interventies monitoren.

Helpen de leefstijladviezen niet genoeg?

Laat dan de medisch behandelaar medicatie voorschrijven: het liefst tijdelijk. Overweeg om de zorgvrager daarnaast ook aanvullende vezelsupplementen te geven. Overleg dit ook altijd met de zorgvrager.

Actie: Blijf de klachten en/of het verloop van de interventies monitoren.

Scan de QR-code voor de patiënteninformatie.

Verpleegkundige interventies

Meetinstrumenten voor observatie

Bespreek of beoordeel het ontlastingspatroon tijdens zorgmomenten.

1. Gebruik de Bristol Stoelgangsschaal (BSS) voor het beoordelen van het ontlastingspatroon van een zorgvrager.
2. Maak met collega's afspraken over hoe je de hoeveelheid ontlasting aangeeft. Bijvoorbeeld:
 - A. sporen
 - B. koffiekopje (vol)
 - C. soepkom (vol)
3. Gebruik als het nodig en mogelijk is de Constipation Scoring System gebruiken om vast te stellen hoe erg de symptomen zijn.

Leefstijladviezen

Leefstijladviezen zijn belangrijk om obstipatie te voorkomen en te verminderen. Niet alle adviezen zijn geschikt voor elke zorgvrager. Overleg als het kan samen met de zorgvrager en zijn/haar naasten om de adviezen goed te laten passen bij de situatie van de zorgvrager. Een zorgvrager in een rolstoel zou bijvoorbeeld mee kunnen doen aan rolstoelgym.

Eet voldoende vezels

meer dan 25 gram vezels per dag voor vrouwen en meer dan 30 gram vezels per dag voor mannen

Drink voldoende

1,5 tot 2 liter per dag

Eet regelmatig

3 (grote) hoofdmaaltijden per dag, het ontbijt meegerekend

Zorg voor een juiste toilethouding

- zet de voeten bijvoorbeeld op een klein krukje, zodat de knieën hoger staan dan de heupen
- buig een stukje naar voren met een bolle rug

Beweeg voldoende

- probeer tenminste 2,5 uur per week te bewegen
- bekijk de Beweegrichtlijnen voor meer informatie over beweegadvies
- schakel een fysiotherapeut in als er extra begeleiding of advies over beweging nodig is

Naasten kunnen helpen met het volhouden van de leefstijladviezen. Zij kunnen de zorgvrager extra ondersteunen. Bijvoorbeeld door samen te gaan wandelen.

Aanvullende (medicamenteuze) interventies

Helpen de leefstijladviezen niet genoeg? Laat dan de medisch behandelaar medicatie voorschrijven: het liefst tijdelijk. Overweeg om de zorgvrager daarnaast ook aanvullende vezelsupplementen te geven. Overleg dit ook altijd met de zorgvrager en moedig hem of haar aan om door te gaan met de leefstijladviezen.

Overweeg om de zorgvrager aanvullende vezelsupplementen te geven.

Laat de medisch behandelaar (liefst tijdelijk) medicatie voorschrijven. Bij voorkeur lactulose, macrogol (met elektrolyten) of magnesium (hydr)oxide.

Niet doen

Interventies zoals massages, probiotica en acupunctuur inzetten.

Functionele magnetische stimulatie of dopaminerge parkinsonmiddelen inzetten.

Actie: Blijf de klachten en het verloop van de interventies monitoren.

